

PLAN PATRU

PLAN

DOMICILIU CULTURAL
Plantelor 4

ÎNCĂPERI

ANTREUL

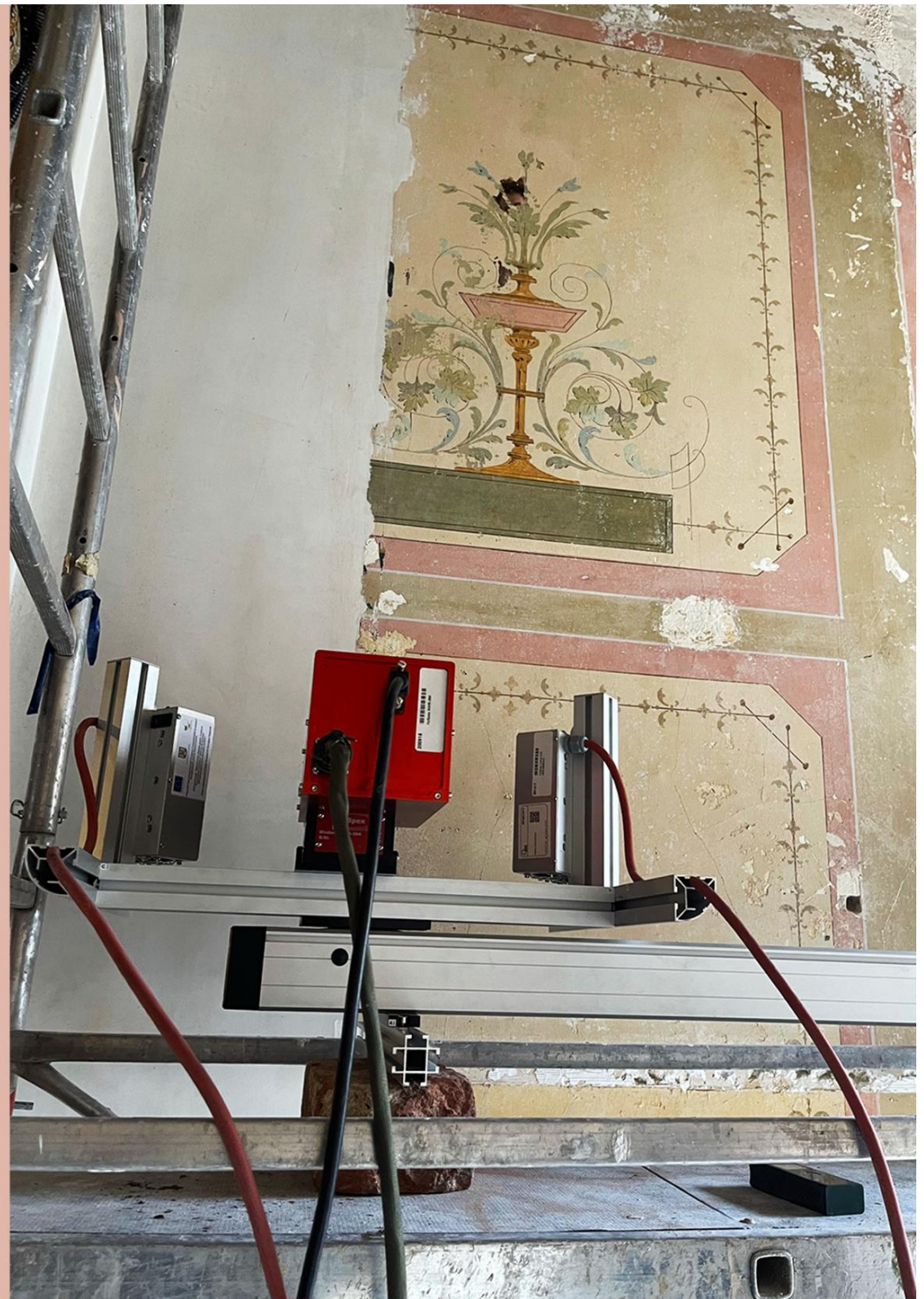
Una dintre cele mai frumoase surprize pe care le-a rezervat casa, a fost descoperirea în antreu, sub zugrăvelile cu strop mare și vopsitorii în ulei, a stratului original, o pictură decorativă parietală în ulei. Dispusă în panouri cu chenare pictate în culori roz pal și oliv deschis, panourile superioare prezintă central compoziții ornamentale formate din vrejuri de viță-de vie, desenate simetric în volute și contravolute.

Pardoseala originală a camerei, un mozaic șlefuit în culori de griuri cu agregate mici din marmură albă și bandou bordo, nu a putut fi păstrată din motive tehnice de consolidare a extradadosului bolților din subsol. Astfel, s-a optat pentru un mozaic terazzo, apropiat de culorile picturii parietale descoperite, având un chenar perimetral de culoare bordo cu agregate din marmură roz și un câmp bej cu agregate de culoare albă. Central a fost preluat modelul medalionului decorativ original realizat în culoare bordo.

VESTIBULUL

De formă octogonală, holul central numit și vestibul (în planul de autorizare din 1891) constituie spațiul care organizează distribuția în camerele principale ale fostei locuințe a căpitanului Dimitrie Pandele. Într-o dispoziție de la stânga la dreapta cum se intră, fostele funcțiuni ale camerelor erau următoarele: biroul, salonul, dormitorul, coridorul de acces la spațiile anexă și sufrageria - locul de luat masa al casei.

Elementul dominant al holului îl constituie luminatorul octogonal, aflat în centrul plafonului, prin care întreg spațiul este luminat zenital prin intermediul a încă unui luminator dispus în șarpanta acoperișului.

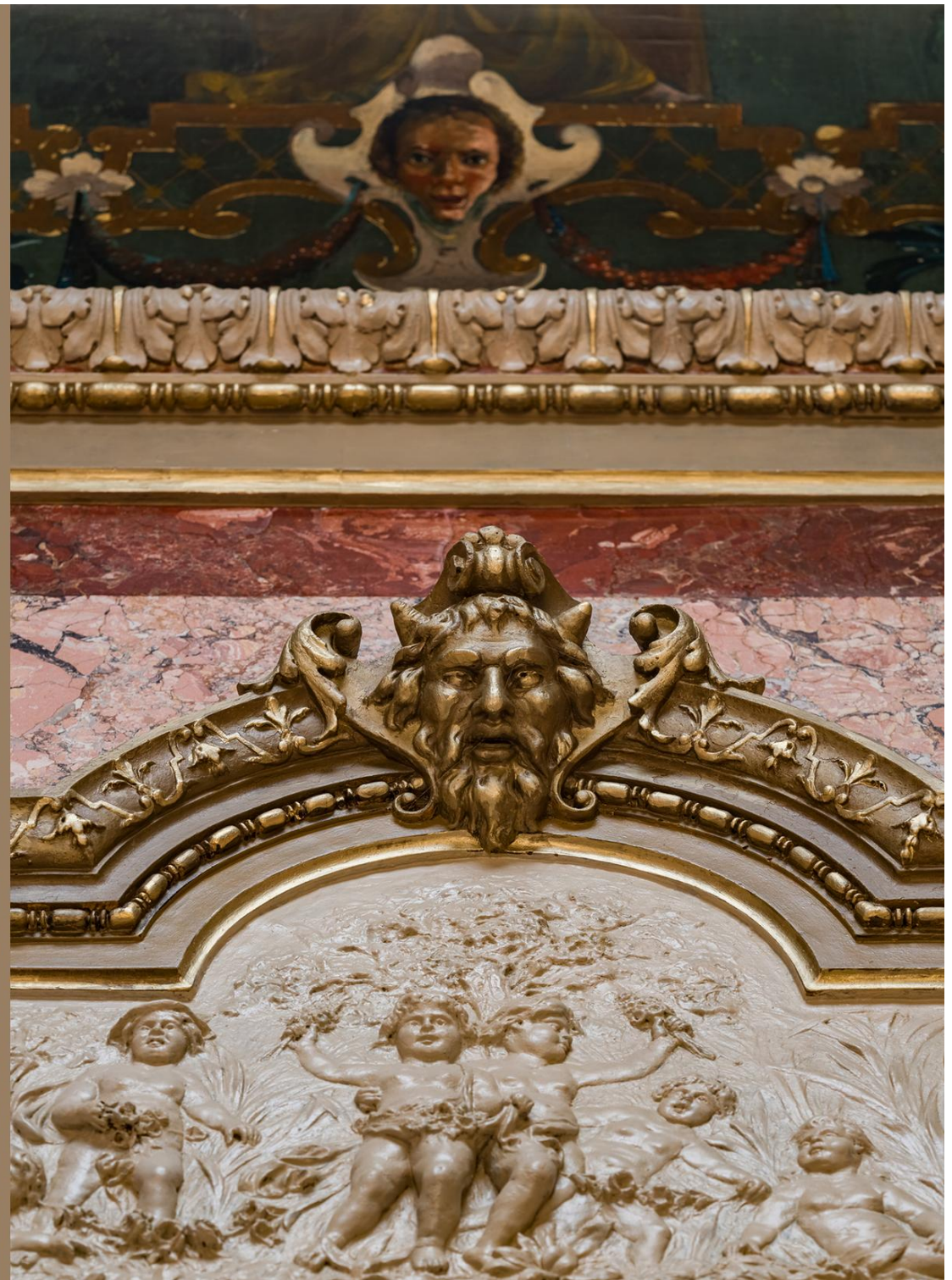

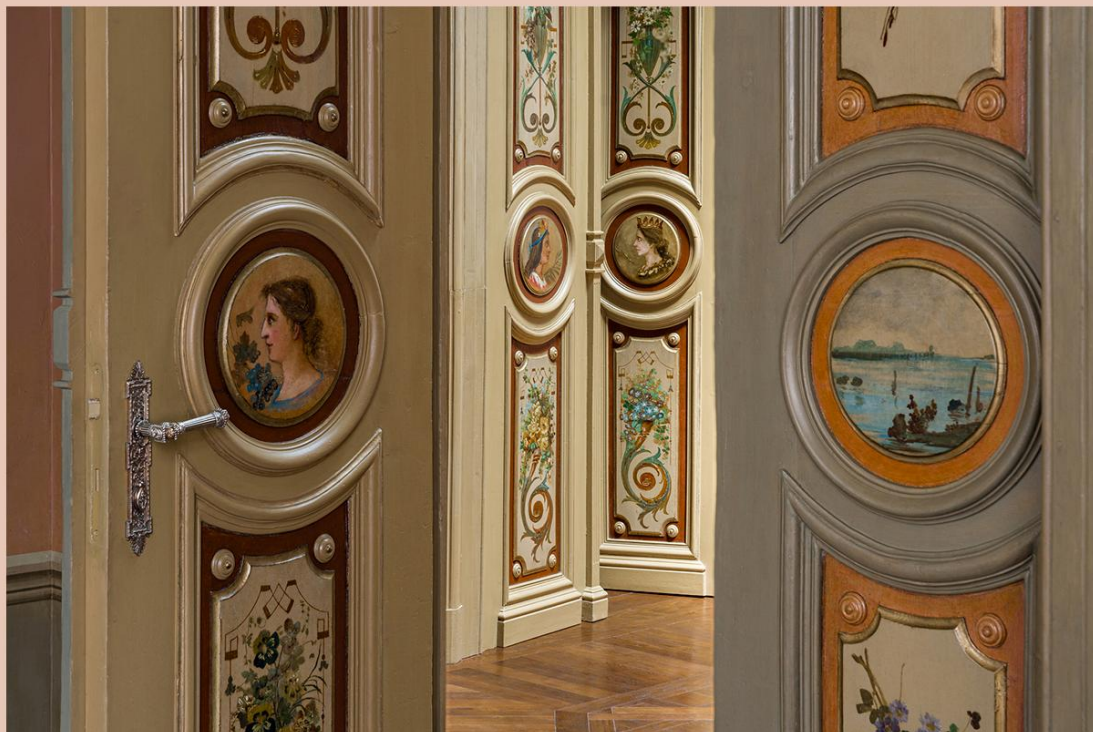
Fiind piesa principală de reprezentare a casei, holul de intrare uimește prin prețiozitatea componentelor artistice care îl decorează. Pentru o locuință situată nu foarte central în Bucureștiul sfârșitului de secol XIX, prezența stucomarmurei ca finisaj decorativ principal al pereților este cu totul neașteptată, conferind monumentalitate spațiului. Stucomarmura este un material pe bază de pastă de ipsos, clei și pigmenți naturali amestecați în masă, care, prin procedee speciale de punere în operă și ulterior șlefuire, imită perfect prețiozitatea și venatura marmurei naturale. Este un material foarte la modă, folosit de la jumătatea secolului al XIX-lea în decorarea interioarelor unor imobile din marile orașe europene, iar către ultimele decenii ale secolului al XIX-lea apare și în destinații precum Viena, Praga, Budapesta și orașe din România.

În holul central al locuinței căpitanului D. Pandele, stucomarmura este realizată în sistemul școlii germane de artizani: panouri mari dreptunghiulare, cu venaturi diagonale, prefabricate în atelier și ulterior montate pe perete astfel încât venaturile să formeze compoziții romboidale. Culorile folosite sunt foarte rafinate și demonstrează arta artizanilor în îmbinarea și găsirea proporțiilor potrivite: panouri de culoare neagră cu venaturi albe, încadrate de chenare de culoare ocru la partea inferioară, și panouri de culoare roz pal cu venaturi în nuanțe de bordo și albastrui, delimitate de chenare bordo cu venaturi roz și bordo închis la partea superioară.

Scafa ce încheie decorația parietală este de formă concavă și constituie o friză ce prezintă o succesiune de opt muze profilate pe un fond de culoare albastruie.

Întreg spațiul este vibrat de prezența ușilor în câte două canate, prevăzute cu pervaze profilate și tăblii dreptunghiulare ce încadrează o tăblie centrală de formă circulară, pictată în ulei. Cele rotunde înfățișează diferite portrete de femei văzute din profil, din diferite timpuri și zone ale globului, ținând câte o ramură de flori, frunze sau spice de grâu: o indiană, o africană, o egipteană etc. Pe tăbliile din partea de sus, sunt reprezentate amfore frumos pictate cu flori, iar pe cele de jos cornuri ale abundenței cu buchete de flori.

Ușile sunt surmontate de câte un fronton din ipsos, având un basorelief pictat în imitație de fildeș, înfățișând compoziții idilice cu putți în diferite ipostaze: culegând fructe, flori, prinzând fluturi, mergând la vânătoare, cântând la diferite instrumente muzicale, jucându-se în zăpadă. La o analiză mai atentă, pare că cele patru basoreliefuri reprezintă câte o scenă ludică, caracteristică pentru fiecare anotimp în parte, montate în sensul desfășurării lor, de la dreapta la stânga de la intrarea în hol. Basoreliefurile sunt încadrate în rame decorative de ipsos cu șir de perle, volute laterale cu fleuroane și frunze, iar la partea superioară, în dreptul cheii de boltă, cu câte un mascarón cu figura unui demon.

BUROUL

Fostul birou al căpitanului D. Pandelescu era prima camera pe partea stângă, cum se intră în holul central. La începutul șantierului, pereții săi erau zugrăviți într-o humă de culoare bleu, iar plafonul, la care se mai vedeau încă profilaturile decorative, era vopsit integral într-o vopsea de ulei culoare crem.

În urma efectuării sondajelor stratigrafice, a rezultat că toți pereții și plafonul mai păstrau sub straturile de vopsea pictura originală realizată în ulei. În urma restaurării, a ieșit la iveală întreaga decorație originală.

Pentru pereți, descoperim o imitație de lambriu în trompe l'œil în partea inferioară și o imitație de tapet, realizată cu șablonul și încadrată de chenare pictate, în partea superioară, totul în nuanțe de verde și oliv.

Plafonul prezintă un chenar perimetral de culoare brun-roșcat, încadrat de profilaturi din stuc, urmat de o bandă decorativă pictată cu un șir de palmete roz și bleu, pe un fond maro. Medalionul central este încadrat de o compoziție de profile plate din stuc, formată din volute de frunze, buchete de flori, scoici, spice de grâu (simbol al vieții, renașterii și al belșugului) și mici delfini, (simbol al protecției), totul pictat în culori pale de brunuri, bleu, oliv, ocru și portocaliu.

Un detaliu mai puțin întâlnit îl constituie srafa decorată cu panouri înguste, ce prezintă un caroiaj rotit la 45°, cu câte o floare pictată la intersecția carourilor de pe linia centrală. Acest motiv este caracteristic pentru stilul Ludovic al XV-lea și se întâlnește în general la stucaturile interioarelor și în decorația mobilierului de secol XVIII.

Fiecare colț al camerei este marcat la nivelul srafei de câte un blazon încadrat în laterale de volute de frunze din stuc pictat, pe care găsim alternativ monogramele proprietarului și ale soției acestuia, respectiv D.P. (de la Dimitrie Pandelescu) și C.P. (de la Carali Pandelescu).

Cele două uși, care dau către holul central, respectiv către fostul salon, sunt integrate din punct de vedere cromatic în culorile camerei: pervazele și căptușelile profilate prezintă culori de oliv și brun-roșcat, iar tăbliile dreptunghiulare au pictate, pe un fond de culoare oliv, câte o ghirlandă de flori, în timp ce tăbliile circulare ilustrează câte un peisaj marin.

Biroul mai păstrează soba originală cu cahle smălțuite de culoare vernil, cu o cornișă puternic profilată de factură rocaille, iar în centru cu un cartuș înfățișând, sub forma unui basorelief, o scenă casnică.

SALONUL

Salonul este încăperea cea mai mare, cu o suprafață de 42,60mp și o înălțime de 5m. Din păcate, din decorația salonului nu s-a mai păstrat decât plafonul original, decorația parietală fiind pierdută în decursul timpului.

Plafonul este încadrat de o scafă perimetrală din stuc pictat în tonuri pastelate și reprezentând frunze de acant, iar în oglinda lui se poate admira o ghirlandă ovală de frunze și flori, pictată pe un fond de culoare crem. În extremele de pe latura lungă a ovalului, ghirlanda florală este întreruptă de câte un arabesc de linii, culminând cu o caneforă - o figură feminină susținând pe cap un vas cu un buchet de flori.

Ușile către această cameră din holul central și birou sunt tratate simplu, în culoare crem, fiind surmontate de câte un fronton din stuc și având central un medalion circular, în care este reprezentat un buchet de flori în basorelief, pictat în tonuri pastelate.

În nișa concavă a salonului s-a păstrat soba originală cu cahle din faianță albă, asemănătoare sobelor Meissen sau Hardmuth, fără a avea însă vreo inscripție. Prezintă la partea superioară un fronton proeminent format dintr-un mascaron central, încadrat de două volute ce susțin un edicul triunghiular cu acroteră. Axat pe corpul sobei, atrage atenția medalionul circular de factură renașcentistă, reprezentând în bazorelief un înger ce-l ține în brațe pe Isus copil. Un frumos trafor cu mascaron și entrelacs constituie una dintre grilele sobei.

DORMITORUL

Fostul dormitor al locuinței ocupa un loc important în planimetria casei, fiind dispus, împreună cu salonul, către strada Plantelor, având astfel ferestrele pe fațada principală.

Constituie piesa cea mai importantă a casei, datorită plafonului unicat păstrat în decursul timpului, care prezintă și semnătura pictorului autor, F. Eichele, și anul realizării 1891, an ce corespunde cu anul transcris în exterior pe fațada către strada Plantelor. Despre pictorul F. Eichele, care cel mai probabil a lucrat alături de o întreagă echipă de artizani, nu se cunosc foarte multe detalii. Din cercetările făcute până în prezent, am reușit să descoperim că a fost de origine germană, numele întreg fiind Franz Eichele, născut în 1864 în orașul Mindelheim din Bavaria și că în perioada 1887-1891 a urmat cursurile de la secția de pictură decorativă a Școlii Regale de Arte Aplicate din München, una dintre cele mai cunoscute instituții de formare artistică din Bavaria. Prezența lui în 1891 în România este încă neclară. O posibilitate ar fi ca acesta să fi făcut parte din echipele de pictori decoratori aduși de Regele Carol I pentru șantierul de la Palatul Peleş din Sinaia și de aici să fi ajuns la București ca pictor pentru locuința căpitanului.

Plafonul este cel mai elaborat și valoros plafon al locuinței, reprezentând o scenă alegorică pictată în ulei, încadrată într-o ramă de stuc de formă compusă – cu laturile lungi drepte și cele scurte în semicerc, prezentând un model de profile împletite, ritmate de bumbi aurii. Compoziția alegorică ilustrează o divinitate feminină cu aripi, în care o recunoaștem pe Aurora, zeița dimineții, amplasată central, plutind pe un cer albastru-azur specific zorilor zilei, înconjurată de putti ce țin ghirlande de trandafiri. Printre elementele specifice reprezentării zeiței, vizibile și în această pictură, se numără voalul cu care este înfășurată și buchetele de trandafiri.

În cele patru colțuri ale plafonului este inserat câte un cartuș cu laturi inegale, unde pe un fond bordo se observă o compoziție din stuc, formată central dintr-o amforă de culoare bleu cu un buchet de flori, înconjurată de onduleuri de frunze, flori și spice de grâu. Doi delfini de culoare bleu, rulați în volute, încadrează simetric baza amforei, motiv regăsit și în decorația de la plafonul biroului.

Scafa plafonului de formă concavă se compune dintr-un șir de frunze de acant, pictate în nuanțe de vernil, dispuse în chenare de culoare ocru, împletite, în alternanță cu noduri circulare, decorate cu câte o floare.

Decorația pereților, acoperită de humă și descoperită în urma sondajelor făcute, se compune din panotări pictate în ulei, ce prezintă un tipar de culoare bej de flori și frunze stilizate, pictat cu șablonul pe un fond bleu, ce se dorea a fi o imitație de tapet, și încadrate de chenare înalte, prezentând, pe un fond bordo, un model de palmete de culoare roz și bleu, realizat de asemenea cu șablonul.

Ușa preia cromatica pereților: pervazul și căptușelile profilate sunt pictate în nuanțe de gri, iar tăbliile prezintă în chenare gri-bleu, încadrate de fire aurii, câte o nimfă cu o creangă înflorită în partea de sus, câte un putti cu ghirlande de flori în medalioanele centrale, iar în partea inferioară, câte o ramură de frunze și flori.

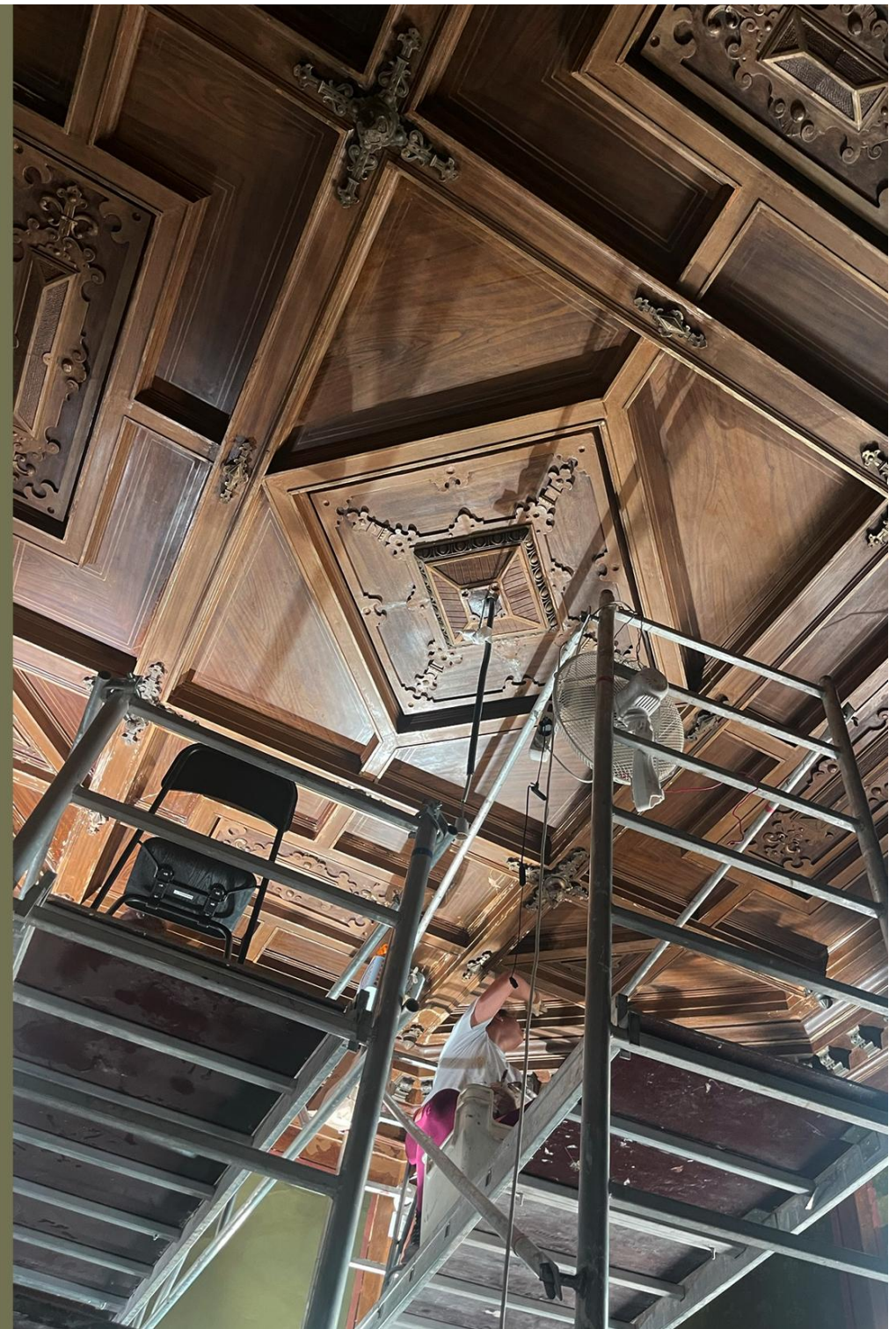
SUFRAGERIA

La data la care s-a făcut pentru prima dată accesul echipei în fosta sufragerie a locuinței, toți pereții și plafonul erau zugrăviți în alb. Se mai păstrau doar lambriul perimetral cu poliță deasupra, specific sufrageriilor din epocă, înecat în vopsitorii maro închis, profilele din stuc ale plafonului și un vitraliu original, aflat la supralumina ferestrei ce se deschidea către curte.

În urma sondajelor stratigrafice s-a descoperit designul original al camerei, conservat aproape intact sub straturile de vopsea. Astfel, pereții păstrau deasupra lambriului existent pictura originală în imitație de tapet de culoare verde, cu un model recurent al florii de crin, încadrată de chenare pictate în imitația lemnului de stejar, ducând cu gândul la un lambriu.

O surpriză plăcută a fost descoperirea picturii originale în ulei a plafonului casetat – imitație a unei machetării din esențe prețioase de lemn de stejar și mahon.

Camera prezintă două uși înalte în forma celor de la salon și dormitor, care o leagă de spațiul holului central și de fosta odaie dinspre strada Pictor A. Romano, și o ușă mai mică, ce făcea legătura cu zona de servicii, unde era amplasată scara ce ducea către bucătăria de la subsol. Toate cele trei uși erau pictate în imitație de lemn din esențe prețioase și au fost recuperate prin restaurare.

Având modelul original al vitraliului păstrat la supralumina ferestrei, s-a optat pentru refacerea lui și în partea inferioară, în aceeași tehnică, model și culori, reîntregindu-se astfel compoziția ansamblului ferestrei. Lambriul original a fost restaurat, fiind completat și curățat de straturile de vopsea, ceruit și adus la culoarea naturală a lemnului de stejar, îmbinându-se perfect cu culoarea picturii chenarelor pereților. Sufrageria mai păstrează frumoasa sobă cu brâu și cornișă simplă, cu cahle smălțuite în culoare maro închis, ce prezintă un model adâncit cu patru lobi de factură orientală.

În prezent, putem admira sufrageria locuinței așa cum a fost ea concepută în 1891.

ODAEA

Pe planul autorizației de construire din 1891, această cameră era numită simplu, odae. Odată cu extinderea casei către strada Pictor A. Romano din 1897, odae se transformă într-un spațiu de trecere către ultima cameră nou construită, fiind mărită către interior să includă și un hol de trecere. Asemenea sufrageriei, această cameră avea toți pereții și tavanul acoperiți cu o vopsea lavabilă de culoare albă.

Se mai păstrasera doar profilaturile din stuc ale plafonului și ale scafei perimetrare. În urma sondajelor stratigrafice și a procesului de restaurare, s-a reușit recuperarea întregii decorații originale a pereților și plafonului, pictată în ulei.

Prin natura profilaturilor de stuc, prin tipul și cromatica decorației pictate, această odă se înscrie în stilul camerelor de factură orientală, prezente în locuințele luxoase bucureștene începând cu (aproximativ) deceniul al optulea al secolului al XIX-lea. Era perioada fascinației pentru exotism, Orient și civilizația islamică, răspândită în întreaga Europă. În cadrul eclectismului istoric din epocă, aceste camere decorate în stil oriental aveau în general funcțiunea de fumuar, care, credem, era și rolul odăii, amplasate nu întâmplător în vecinătatea sufrageriei, permițând proprietarului să prelungească conversația cu prietenii după ce luau masa.

Remarcabilă este decorația și cromatica benzilor ornamentale din partea superioară și inferioară a pereților, ilustrând câte un șir de împletituri specifice orientale, de culoare roz-alb, cu centrele turcoaz, pe un fond de roșu aprins.

SERA

Acest spațiu constituie o altă surpriză frumoasă a casei.

În urma sondajelor și a demarării restaurării pereților interiori ai acestei camere, a rezultat o pictură specifică serelor existente în locuințele luxoase de la sfârșitul secolului al XIX-lea, reprezentând diafane crengi cu frunze și flori, încadrate de un carioaj ce imită grilajele metalice sau din bambus ale unei verande.

Această descoperire trimite cu gândul la existența, de fapt, a unei sere ce probabil era închisă către exterior cu o structură din lemn sau metal și ochiuri de sticlă. Din păcate, după naționalizarea din perioada anilor 1950, aceste vitrine au fost zidite, spațiul fiind transformat într-o cameră oarecare de locuit, integral zugrăvită cu humă. La exterior, a rezultat un volum parazitar, mai puțin înalt, având ferestre și o ușă improvizată, făcând astfel o notă discordantă față de plastica celorlalte fațade.

Recuperarea acestui spațiu a fost determinantă pentru înțelegerea funcționării locuinței și a unui mod de viață specific epocii. În cadrul proiectului de arhitectură, s-a optat pentru demolarea zidurilor exterioare adăugate în anii 1950 și realizarea unor vitrine în maniera caracteristică vitraliilor serelor prezente în locuințele sfârșitului de secol XIX, cu ochiuri de sticlă antichizată, colorată în masă sau pictată, prinse în profile de plumb, alcătuiind o compoziție eclectică. Proiectul și execuția panourilor de vitraliu a fost realizată în atelierul artistului restaurator specialist în vitralii, Victor Săraru.

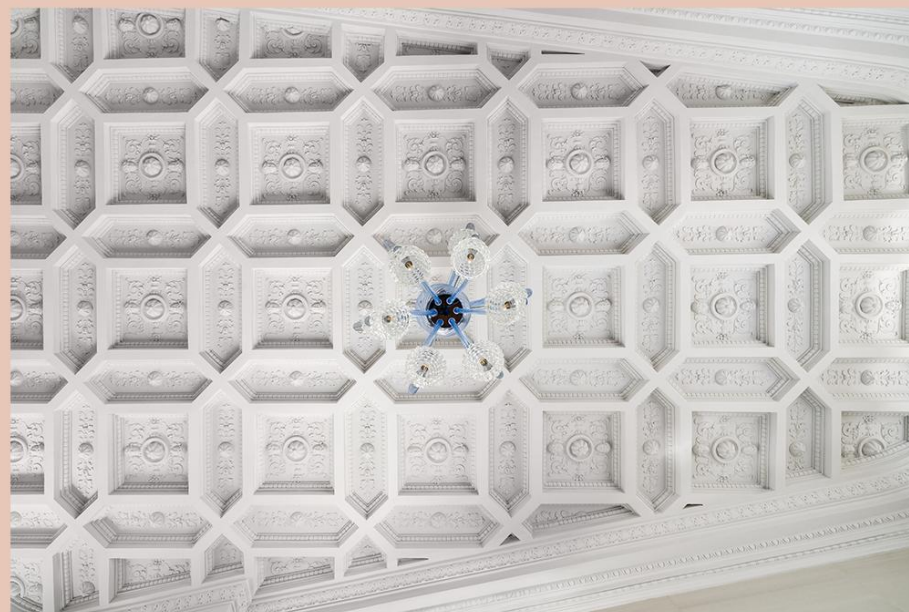

CAMERA

CĂTRE STRADA PICTOR A. ROMANO

Această cameră constituie o extindere a casei realizată mai târziu, în 1897, odată cu construirea corpului anexă care avea funcțiune de grajd. În 1896, datorită regularizării stradei Mântuleasa, vechiul nume al actualei străzi Pictor A. Romano, căpitanul Dimitrie Pandele cumpără de la Primăria Oraşului terenul din faţa casei către această stradă, parcelă reziduală rezultată în urma alinierii decretate, în suprafaţă de 50mp. Astfel, îşi extinde locuinţa cu încă o cameră, preluând noua direcţie a străzii Pictor A. Romano. Încăperea rezultată are o formă neregulată după geometria parcelei adăugate la terenul existent.

În interior, din decoraţia originală s-a păstrat doar plafonul format din casete octogonale bogat ornamentate şi soba de factură Art-Nouveau. Decoraţia pereţilor, dacă a existat, nu s-a menţinut până în zilele noastre.

Studiu & Text: arh. Cristina Woinaroski

Proiectant General | Icon Studio, prin dr. arh. Cristina Woinaroski, arh. Oana Floarea

Şef Proiect | expert MC dr. arh. Ruxandra Nemţeanu

Proiectant Arhitectură | Icon Studio, prin dr. arh. Cristina Woinaroski, arh. Oana Floarea, arh. Daniela Sandu, arh. Anca Creţu

LUCRĂRI DE RESTAURARE COMPONENTE ARTISTICE :

Restaurare Pictură Murală | Maria Dumbrăvicean, Ioana Olteanu, Laura Hangiu, Vlad Dumitreanu, Sebastian Burlănescu, Maria Săraru, Daniela Tomşe, Vizi Tamaş

Restaurare Stucaturi Interioare şi Exterioare | Dan Munteanu, Edith Buhaschi, Ştefan Irimia, Nicolai Parfenii

Restaurare Pictură Lemn şi Uşi | Mirela Constantin, Anca Vasilescu, Adina Botezatu, Gabriela Aanei Constantin, Carmen Lazăr, Cristina Socol, Claudia Creţu, Laurenţiu Nechita, Ionuţ Constantin, Silviu Daniel, Stavel Popescu, Cornel Bărbosu

Restaurare Lemn | Laurenţiu Dragomir

Restaurare Sobe | Ioana Olteanu, Laura Hangiu, Daniela Tomşe

Restaurare Sticlă şi Vitralii | Victor Săraru, Ecaterina Orbulescu, George Cristea, Ene Săndel, Cristina Cernăţeanu, Panteleymon Arnaudov

Restaurare Metal | Alexandru Siminic, Ştefan Siminic, Theodor Siminic, executant Ciprian Stancu

Restaurare Feroneriei Alamă Tâmplării | Victor Săraru, George Cristea, Panteleymon Arnaudov

Restaurarea, consolidarea, protecţia şi conservarea imobilului din Strada Plantelor, nr. 4, Bucuresti, a fost finantata prin **Programul Operaţional Regional 2014-2020** / Axa prioritară 5 – Imbunătăţirea mediului urban şi conservarea, protecţia şi valorificarea durabilă a patrimoniului cultural / Prioritatea de investitii 5.1 – Conservarea, protejarea, promovarea şi dezvoltarea patrimoniului natural şi cultural

BENEFICIAR – ASOCIAȚIA PENTRU PROTEJAREA PATRIMONIULUI ISTORIC ŞI CULTURAL (APPIC)

